

Sataman Ilta 10.9.2024

Oikea oppi?

“Mooseksen käskyt”

Mikko Rötö

Ottakaa halutessanne tekstin käsittelyn avuksi seuraavat pohdintakysymykset:

1. Mitä teksti kertoo Jumalasta, Jeesuksesta tai Jumalan suunnitelmasta?
2. Mitä teksti kertoo ihmisistä?
3. Mitä tämän tekstin pohjalta teet elämässäsi hyvin? Entä minkä pitäisi muuttua?
4. Tiedätkö ketään, jonka olisi hyvä kuulla oppimastasi.
Raamatun teksti DBS-menetelmälle on Matt 5:17-20

Viime kerralla meillä oli aiheena laki yleisemmällä tasolla ja tänään pysähdytään tarkastelemaan erityisesti Israelin kansan saamia kymmentä käskyä, jotka on osa Vanhan Testamentin ns. moraalilakia, tai ehkä paremminkin sen tiivistys. Ja tämä moraalilaki on yhä voimassa. Jeesus itse tiivistää 10 käskyä rakkauden kaksoiskäskyyn; jos rikot ensimmäistä neljää, sinulta puuttuu rakkautta Jumalaa kohtaan; jos rikot viimeistä kuutta, sinulta puuttuu rakkautta lähimmäistäsi kohtaan.

Jos muuta tästä opetuksesta ei jää mieleen, toivon, että muistat tämän. *“Käskyn päämäärä on rakkaus..”* ja kypsä ja pyhittynyt kristillinen elämä näyttää kasvavissa määrin näiden kymmenen käskyn mukaiselta, ja kun olemme kasvotusten oman tyhjyytemme, epäonnistumisemme ja alimittaisuutemme kanssa, eli oman rakkaudettomuutemme kanssa, on laki kasvattajana ohjaamassa meitä Jeesuksen luokse. Tarvitsemme kipeästi armoa ja rakkautta. Ensimmäinen askel on tulla Hänen luokseen uskoen, ja kuten Johannes tiivistää: *“siinä on rakkaus, ei siinä, että me rakastimme Jumalaa vaan..”* Jumala haluaa, että tänään vastaanottaisit Hänen rakkautensa ja antaisit Hänen uudistaa sinua ja täyttää sinua rakkaudellaan, niin että sen seurauksena pidät Hänen käskynsä. Mitä tuo käskyjen pitäminen sitten on, tai mitä erityisesti kymmenen käskyn pitäminen ei ole, sitä käymme nyt katsomaan.

Lähdetään liikkeelle vuorisäärnasta, jossa Jeesus–lain antaja–itse tulkitsee ja selittää lain syvintä olemusta. Jeesus ei tässä keksi jotain uutta tai nosta vanhaa rimaa korkeammalle, vaan selittää sitä, mistä laissa on aina ollut kyse, ja mikä useimmilta kuulijoilta taisi olla hukassa.

Jeesus sanoi: *“Älkää luulko, että Minä Olen tullut lakia tai profeettoja kumoamaan; en Minä ole tullut kumoamaan, vaan täyttämään. Sillä totisesti Minä sanon teille: kunnes taivas ja maa katoavat, ei laista katoa pieninkään kirjain, ei ainoakaan piirto, ennenkuin kaikki on tapahtunut. Sentähden, joka purkaa yhdenkään näistä pienimmistä käskyistä ja sillä tavalla opettaa ihmisiä, se pitää pienimmäksi taivasten valtakunnassa kutsuttaman; mutta joka niitä noudattaa ja niin opettaa, se pitää kutsuttaman suureksi taivasten valtakunnassa. Sillä Minä sanon teille: ellei teidän vanhurskautenne ole paljoa suurempi kuin kirjanoppineiden ja fariseusten, niin te ette pääse taivasten valtakuntaan”* (Matt 5:17-20). Vanhaa Testamenttia selvästikään ei tule heittää romukoppaan–muuten menisivät romukoppaan nämä Jeesuksen sanatkin.. Laki ei ole kadonnut mihinkään ja myös Paavali vahvistaa, että se on *“pyhä, vanhurskas ja hyvä”* (Room 7:12). Mitä meidän siis pitää tehdä näiden Jeesuksen sanojen kanssa? Mitä Jeesus tarkoittaa pääsyllä taivasten valtakuntaan sisälle?

Fariseukset oli tosi tarkkoja noudattamaan kaikkia lakeja—jopa niin tarkkoja, että he lisäsi päälle omia käskyjä, jotka toimivat ikäänkuin puskurina sille, etteivät he vain rikkoisi Jumalan käskyjä vastaan. Ja nyt Jeesus sanoo, että meidän pitäisi olla vielä enemmän? Onko Raamattu sittenkin kirja täynnä ristiriitoja? Opettaako Jeesus sittenkin myös pelastumista tekojen kautta; että meidän pitää vielä tarkemmin onnistua lain noudattamisessa kun fariseusten ja siten ansaita paikkamme Jumalan valtakunnassa. Onko armokin vain kuin injektio, joka boostaa meidät hengellisesti kykeniviksi ryhtymään teoilla ansaitsemaan pelastusta? Sanoohan Jeesus vielä lisäksi tässä yhteydessä: *“Olkaa täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on” (j.48)*. Vastaus kaikkiin näihin kysymyksiin on ei.

Jos yksittäinen jae tuntuu vievän sivuun siitä, mitä olemme tähän asti ymmärtäneet Raamatusta, niin on hyvä peräänkyä hieman ja muistaa periaate, johon uskonpuhdistuksessa palattiin. Anna Raamatun itse selittää itsensä. Room 4:ssä Abraham ja Daavid asetetaan esimerkiksi siitä, että pelastus ja vanhurskautus on aina ollut uskon kautta, eikä Jaakobin todistus ole tämän kanssa ristiriidassa lainkaan, kun Jaakob kirjoittaa: *“Te näette, että ihminen tulee vanhurskaaksi teoista eikä ainoastaan uskosta” (Jaak 2:24)*. ‘Ainoastaan uskosta’ tarkoittaa—kun se selitetään asiayhteyden kokonaisuuden kautta—sellaista kuollutta uskoa, joka on totta vain sanoissa, mutta ei elämässä. Luther tiivistä nämä kaksi, näennäisesti ristiriitaista totuutta Roomalaiskirjeestä ja Jaakobin kirjeestä seuraavalla tavalla: Pelastus on yksin uskosta, mutta usko ei koskaan tule yksin (sillä on aina teot mukanaan).

Mitä siis ajattelisimme siitä, että vanhurskaudemme tulisi olla suurempi kuin kirjanoppineiden ja fariseusten vanhurskaus? Kysyn ensin, puhuuko Jeesus tässä uskonvanhurskaudesta vai elämän vanhurskauttamisesta eli pyhityksestä? Toiseksi, onko tässä kyse ohjailevasta eli preskriptiivisestä-, vai kuvailevasta eli deskriptiivisestä tekstistä? Toisinsanoen, kärkekö Jeesus pelastumaan tekojen kautta, vai kuvaileeko Jeesus pelastuksen todellisuutta? Jeesus ei tässä käske, että Mikko, olkoon sinun vanhurskautesi suurempi kuin.. yksinkertaisesti: jos sinussa pelastuksen seurauksena ei kasva edes pientä rakkauden hedelmää, on kyseenalaista, oletko sisällä Jumalan valtakunnassa sittenkään. Käskyn päämäärä on rakkaus, sanoo Raamattu.

Mutta me kuulemme tämän: *“ellei teidän vanhurskautenne ole paljoa suurempi..”* opetuksen herkästi väärin, jos olemme taipuvaiset lakihenkisyyteen. Jumalan tahto lain antamisessa ei ikinä ole ollut sen pintapuolinen ja farisealainen rakkaudeton noudattaminen. Juuri tätä Jeesus käy nyt vastustamaan ja nyt voit tutkia omaa sydäntäsi, kuinka on. Lakihenkinen lähestymistapa on kuitenkin aina hyvin pinnallinen. Tämä meidän on helppo havainnollistaa sillä, kuinka Jeesus itse viittaa kymmenen käskyn lakiin tässä vuorisaarnassaan. Ja kymmenen käskyn laki on yhä voimassa, sillä Vanhan Testamentin moraalilakia ei ole purettu, kumottu tai lakkautettu. Sensijaan Israelin valtion siviililaki ei sido meitä, ja seremonialaki täytyi Jeesuksen uhrissa.. Mutta vaikka sanon, että vain moraalilaki sitoo meitä, en tarkoita, etteikö siviili-, ja seremonia lait olisi täynnä hyvää ja meitä ravitsevaa opetusta. Ne ovat hyödylliset *“opetuksesi, nuhteeksi, ojennukseksi”* ja *“kasvatukseksi vanhurskaudessa” (2Tim 3:16)*.

Tämän lain kolmijaon syvempi ymmärrys auttaa siuta vastaamaan, jos joku syyttää siuta tekopyhydestä kun valikoit käskyjä; syöt possua, et tee viittaasi tupsuja (tai käytä viittaa) ja leikkaat partasi reunaa, mutta tuomitset homoseksuaalisuuden syntinä jo ihan seitsemännekin käskyn pohjalta, tai tuomitset pariisin olympialaisten avajaisten härskin jumalanpilkan kolmannen käskyn pohjalta? Tosin evoluutiosta ja ateismista ponnistavalla

maailmankuvalla ei ole mitään moraalista perustaa tuomita tekopyhyyttä. Myö tiedetään Raamatusta että se on väärin, mutta miks ihmeessä jumalaton universumi välittäisi meidän tekopyhydestä!? Mutta VT:n moraalilaki on universaali ja yhä voimassa (ja kirjoitettu myös ihmisten sydämiin ja siksi myös jumalattomat närkästyvät tekopyhydestä toisissa ihmisissä) ja tän näkee siitakin, että Jumala myös Raamatun kertomuksissa tuomitsee pakanakansoja tän moraalilain rikkomisen pohjalta. Kanaanilaiset kansat olivat nimenomaan moraalilain edessä syylliset, ja siksi *“maa oksensi ulos asujaimensa..”*

Mutta mietitään lakihenkistä suhtautumista lakiin: Ehkä olet maksanut kymmenykset Jumalalle tässä kuussa? Olet siis täyttänyt lain kymmenyksien maksusta (*Mal 3:10*). Mitä siis teet, kun olet jo antanut ‘omastasi’ sen, mitä laki vaatii, ja vastaan tulee veli tai sisar, joka on *“alaston ja jokapäiväistä ravintoa vailla”* (*Jaak 2:15*), kuten Jaakob inspiraation alaisena muotoilee. Sanotko: olen jo täyttänyt lain vaatimuksen, eikä minun tässä kuussa tarvitse antaa yhtään enempää rahaa? Näin toimivat kovasydämiset fariseukset. Mutta, apostoli Johannes sanoo, että jos sinulla on mitä antaa, ja kanssakristitty tarvitsee, mutta et anna, niin kuinka voisi Jumalan rakkaus pysyä enää sinussa (*1Joh 3:17*)!? Tai ehkä et sanokaan “oh my God”, vaan käytät lyhennettä Omg ja teknisesti siis et riko kolmatta käskyä vastaan, eli käskyä, että älä turhaan lausu Herran sinun Jumalasi nimeä, mutta koska kyse on hengellisestä käskystä, niin sisin ja tarkoituksesi—mitä on sydämässäsi, se ratkaisee. Käskyn ydin on tämä:

Vrt. Jeremia 7:9-11 FB38

[9] Miten on? Te varastatte, tapatte, rikotte avion, vannotte väärin, poltatte uhreja Baalille ja seuraatte vieraita jumalia, joita te ette tunne. [10] Ja te tulette ja astutte minun eteeni tähän huoneeseen, joka on otettu minun nimiini, ja sanotte: 'Me kyllä pelastumme' — tehdäksenne yhä kaikkia näitä kauhistuksia! [11] Ryövärien luolaksiko te katsotte tämän huoneen, joka on otettu minun nimiini? Katso, sellaiseksi minäkin olen sen havainnut, sanoo Herra.”

Jos sanot olevasi Kristitty mutta et ole, tai jos sanot toimivasi Jumalan nimissä ja edistäväsi Jeesuksen asiaa, esim. jos joku rohkaisee elämäntyyliä, joka on Raamatullisen seksuaalimoraalin vastainen, mutta tekee tämän Jeesuksen ja rakkauden nimissä—hän on rikkonut kolmatta käskyä vastaan. Tai, että Jeesusta pitää kutsua nimenomaan Jeshuaksi, ikäänkuin oikein lausutussa nimessä olisi taika, sensijaan että ajattelisimme raamatullisesti, että nimi edustaa olemusta ja uskossa Jeesukseen nojautumme luottaen kaikkeen, mitä Hänen nimensä ja Raamattu Hänestä ilmoittaa! Tai kokous, jossa on savukoneet, värivalot jne jne ja tunne pumpppi ja hype ja kuitenkin Pyhän Hengen läsnäolo ei ole siellä. Miten varovaisia meidän tulisikaan olla kun sanomme, että siellä oli Pyhän Hengen läsnäolo ettei kutsuttaisi Hänen läsnäolokseen sellaista mikä ei sitä ole! Tai entä jos otat kasteen Jeesukseen ilman uskoa Jeesukseen, tai tulet Herran ehtoolliselle tunnustamattomine synteinesi tai jopa ilman että todella hengellisesti olet osallinen Jeesukseen—eivätkö nämäkin ole kolmannen käskyn Henkeä vastaan!? Ja entä jos joku seurakuntalainen alkaa elää katumatta jatkuvassa synnissä, eikö seurakuntakuri ole annettu meille, että ei lisättäisi syntiä synnin päälle, annettaisi toisen rikkoa kolmatta käskyä ja sanottaisi vain “rauha rauha kun rauhaa ei ole..” Tällä kaikella en halua kuitenkaan sanoa, että sinun tulisi ryhtyä yhtä varovaiseksi kuin hurskaat juutalaiset, jotka käskyn rikkomisen pelosta eivät mainitse lainkaan Jumalan nimeä. Tässäkin rakkaus on lain täyttäminen. Rakasta Jumalaa ja puhut Hänestä varmasti kunnioittaen ja toimit kolmannen käskyn hengen mukaan. Rakkaus täyttää kaiken lain.

Siirrymme seitsemänteen käskyyn; *“älä tee huorin.”* Et ehkä ole harrastanut avioliiton ulkopuolista seksiä, et ehkä ole konkreettisesti mennyt sänkyyn vieraan kanssa; et ehkä

ole fyysisesti pettänyt aviopuolisoasi; jos et, niin hyvä, olet tehnyt oikein tässä, mutta silti tämä ei vielä ole enemmän, kuin kirjanoppineiden ja fariseusten vanhurskaus. Lain tauluissa on kirjoitettuna: älä tee huorin, eli aviorikosta, mutta jos katsot naista himoitien häntä, olet jo sydämessäsi tehnyt aviorikoksen. Jumala näkee sydämesi toisin kuin me ihmiset. Samoin Jeesus opettaa tappamisesta; käskyn *“Älä tapa”* pitäminen vaatii, että emme vihaa ketään ihmistä. Jumalan tahto on, että sydämesi olisi puhdas näissä asioissa! Himo toista ihmistä kohtaan on toisen esineellistämistä ja välineellistämistä oman halun kuvitelluksi tai todelliseksi tyydyttämiseksi ja tämä on syvää rakkaudettomuutta toista, Jumalan kuvaksi luotua ihmistä kohtaan.

Paras tiivistys lain olemuksesta on mielestäni se, kun sanotaan, että *“Rakkaus ei tee lähimmäiselle mitään pahaa. Sentähden on rakkaus lain täyttämys”* (Room 13:10). Jos siis rikot käskyn älä tapa, tai: älä tee aviorikosta, tai minkä tahansa muun käskyn, puuttuu sinulta rakkautta toista ihmistä kohtaan ja synti aina rikkoo ihmisten välit ja suhteet. Mutta, ja mikä vielä vakavampaa on, synti on aina myös ensimmäisen käskyn rikkomista. Käsky, että emme saa pitää muita Jumalia, tarkoittaa, kuten Jeesus itse selitti, että meidän tulee yli kaiken rakastaa Jumalaa, ja rukoilla, että Isän Jumalan nimi tulisi elämässämme pyhitetyksi eli että Hän olisi elämämme keskipiste ja vastaus kysymykseen elämämme tarkoituksesta. Mutta jos emme rakasta ihmisiä, jotka olemme nähneet, emme voi rakastaa Jumalaa, jota emme ole nähneet (Johannes). Ja jos rikomme lain yhdessä kohtaa, olemme rikkoneet koko lain (Jaakob), ja tämä paljastaa meille oman rakkaudettomuutemme. Näin laki paljastaa, mitä me olemme, ja johtaa meidät Kristuksen luo saamaan armoa, mikäli vain nöyrinä suostumme lain tuomioon.. *“Niinmuodoin laista on tullut meille kasvattaja Kristukseen, että me uskosta vanhurskaiksi tulisimme”* (Gal 3:24).

Onko aikaa jatkaa...?

Kun nyt olemme kasvotusten kymmenen käskyn kanssa, haluaisin vielä kiinnittää erityistä huomiota muutamaan niistä. Katolinen kirkko ainakin joissain yhteydessä jättää listasta pois toisen käskyn, joka kieltää Jumalan palvomisen kuvien kautta. Jumala yksin määrää, kuinka Häntä tulee palvoa. Emme saa olla niitä, jotka huutavat tosissaan ja hartaina Herra Herra, mutta joille Jeesus sanoo: miksi ette tee minun tahtoani? *“Älä tee itsellesi jumalankuvaa”* on selkeä käsky. Emme kumarra ja palvo krusifiksejä emmekä muitakaan ns kristillisen taiteen tuotoksia. Mutta käsky myös tuomitsee sen, että itse kuvittelisimme Jumalan toiveitamme vastaavaksi. Vastalääke on saada Raamatusta oikea kuva Jumalasta.

Entä miten suhtautua käskyyn pyhittää lepopäivä? Ovatko seitsemännen päivän adventistit oikeassa siinä, että sapattia tulee viettää pe illasta la iltaan, ja että kirkko isolta osin meni harhaan 300-l sen jälkeen, kun kristinuskosta tehtiin Rooman valtakunnan uskonto. Muutettiin silloin ajat ja lait, ja pakanallisesta sunnuntaista tehtiin myös kristittyjen pyhäpäivä? Tai ylipäätään, tuleeko meidän kristittyjen konkreettisesti enää viettää sapattia yhtenä, jopa tietynä päivänä viikossa ja jos, niin minä vai onko päivällä väliä ja Henki tärkein? Pelkään, että aika ei riitä tyydyttävän ja syvällisen vastauksen antamiseen.

Muista tässäkin, että Jumala ensisijaisesti odottaa ja haluaa sinulta rakkautta itseään kohtaan; ja jos pyhität sapatin kuten hurskaat juutalaiset Israelissa niin, että ajat sapatihissillä joka aukeaa joka kerroksessa, jotta sinun ei tarvitsisi tehdä työtä painaessasi hissien nappia, olet lain orjuudessa, et suinkaan vapaudessa. Jeesus täsmensi, että *“ihminen ei ole sapattia varten, vaan sapatti ihmistä varten”*. Mutta on itseasiassa helpompaa, jos sapatti käskyn voi pitää ulkoisesti esim ettei käy ikinä töissä

sinä päivänä. Tähän kykenee sekin, jolla ei Jumalan Henkeä ole. Mutta entä päivän erottaminen niin, että et toimi itsekkäästi, vaan pyrit päästämään toisia lepoon, niin fyysiseen kuin hengelliseenkin! Jeesushan erityisesti toimi sapatina näin.. Armossa sinut on vapautettu kasvamaan tähän ilman rangaistuksen pelkoa kun epäonnistut.

Se, joka sanoo sinulle, että joudut helvettiin jos et pidä sapatia lauantaina ja jos syöt possua, on vahvasti kiinni lakihenkisyydessä. Ja sitten, ydin tässä sapatista asiassa on, että Jeesus ristiinnaulittiin, kuoli ja otettiin ristiltä sapatin valmistuspäivänä eli perjantaina. Puhumme pitkästä perjantaista. Ja koko sapatin eli seitsemännen päivän Jeesus lepäsi haudassa. Tässä on meille kuva täydellisestä sapatin levosta ja jos olet kuollut Kristuksen kanssa niin olet saanut levon teoistasi, kuten Jumala luomisviikon viimeisenä päivänä luomistyöstään! Jeesus nousi kuolleista viikon ensimmäisenä päivänä ja tämä ilmaus 'viikon ensimmäinen päivä' löytyy uudesta testamentista useasta kohtaa (*Apt 20:7 & 1Kor 16:2*), ja osoittaa, että Kristityt rupesivat kokoontumaan viikon ensimmäisenä päivänä jumalanpalveluksiinsa muistaakseen Herramme Jeesuksen ylösnousemusta.

Ja tiesitkö, että vielä ennen vuotta 1973 sunnuntai oli Suomessa virallisesti viikon ensimmäinen päivä. Itse ajattelen, että se on sitä yhä, vaikka kalenterimme muutettiin tuona vuonna eurooppalaisten standardien mukaiseksi, mitä se sitten tarkoittaakaan. Eli kun me kokoontumme sunnuntaina, emme suinkaan liitä itseämme mihinkään antiikin Rooman pakanuuteen, vaan kokoontumme viikon ensimmäisenä päivänä muistamaan Herramme ylösnousemusta ja julistamaan Hänen tekojaan myös ehtoollisen yhteydessä. Ja kokoontumisemme nimenomaan ensimmäisenä, kahdeksantena, levon jälkeisenä päivänä, julistaa sitä, että kokoontumme levosta käsin, saamme olla elossa ja kiinni siinä sapatinlevossa hengellisesti, mistä esim. Heprealaiskirjeen neljäs luku puhuu. Kristus piti sapatin täydellisesti puolestamme haudassa ja kun Jumala kutsuu meitä Jesajan kirjan luvun 58 mukaiseen elämään lepopäivänä–tiivistäen epäitsekkääseen toisten palvelemiseen–niin oman vajavaisuutemme huomattessamme saamme aina täysin turvata siihen, että Jeesuksen sapatinlepo kuolemassa on luettu meidän tilillemme ja uskosta olemme vanhurskaat. Tulkaa lepopäivänä seurakuntana yhteen kuulemaan Sanaa ja etsimään Herraa ja ylistämään Häntä!

Lopetamme tähän. Sapatista tulee vielä mieleen se, että miehen, perheen pään tuli päästää perheen jäsenet, vaimo, lapset palvelijat, ja myös eläimet, lepoon. Isät, teidät on Kristuksessa kutsuttu näin toimimaan ja se luultavasti tarkoittaa epäitsekkyyttä, työtä ja vaivannäköä. Jos minä esim. haluan arkityöviikon jälkeen päästää vaimoani lepoon arki askareista ja kotitöistä, tarkoittaa se sitä, että minä itse teen ne. Kotitöiden teko ei siis ole sapatin hengen vastaista. Tai jos ystävälläsi on muutto, ja menet auttamaan lepopäivänä ystävääsi muutossa, jotta hän nopeammin pääsisi lepoon, toimit mielestäni täysin lepopäivän mukaisesti. Mutta jos lepopäivänä keskityt vain itseesi ja omiin tarpeisiisi, niin et vielä ole siellä, mistä Jesaja kirjoittaa. Näin Jeesus sapatina, koko maailman päänä toimi; päästi lapsiaan lepoon esim sairaudesta ja näin Hän tänäänkin tahtoo toimia, Hän tahtoo tänäänkin päästää lapsiaan vapauteen ja täyttää heitä rakkaudellaan. Amen